

VINOVĂȚIA, MOTIVUL ȘI SCOPUL INFRAȚIUNILOR DE MANIPULARE A UNUI EVENIMENT SPORTIV ȘI DE PARIURI ARANJATE

Gheorghe RENIȚĂ,
doctor în drept,
lector universitar, USM
<https://orcid.org/0000-0003-2722-009X>

SUMAR

Acest articol analizează vinovăția, motivul și scopul infracțiunilor de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate. În acest sens, s-a apelat la prevederile normative, la practica judiciară, precum și la doctrina juridică relevantă. S-a constatat că fără vinovăție nu există infracțiune, iar fără infracțiune nu poate fi aplicată răspunderea penală. De asemenea, s-a reținut motivul răspunderii la întrebarea de ce persoana comite o infracțiune. În contrast, s-a stabilit că scopul răspunde la întrebarea ce urmărește persoana prin comiterea unei infracțiuni. În cele din urmă, s-au formulat o serie de recomandări, apte să îmbunătățească cadrul normativ în materie.

Cuvinte-cheie: scop, motiv, vinovăție, manipulare, eveniment, pariuri aranjate, interes material.

Vinovăția, scopul și motivul reprezintă semne ale laturii subiective ale infracțiunii. Unii autori atribuie și emoțiile la latura subiectivă a infracțiunii [30, p. 66].

În prezentul studiu vom analiza vinovăția, motivul și scopul infracțiunilor de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate, infracțiuni incriminate la art. 242¹ și, respectiv, art. 242² din Codul penal al Republicii Moldova (CP RM).

Cu privire la **vinovăție**, în cazul *G.I.E.M. SRL și alții v. Italia*, Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) a subscris la teza potrivit căreia logica „pedepsei” și a „pedepsirii”, noțiunea de „guilty”/„*personne coupable*” (în limba engleză și, respectiv, în limba franceză) și noțiunea corespondentă de „persoană vinovată” susține o interpretare a art. 7 (articol care garantează principiul *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*) din Convenția Europeană a Drepturilor Omu-

THE GUILTY, REASON AND PURPOSE OF OFFENSES OF MANIPULATION OF AN EVENT AND FIXED BETTING

SUMMARY

This article examines the guilty, reason and purpose of offenses of match-fixing and bet-fixing. In this sense, the normative provisions, the judicial practice, as well as the relevant legal doctrine were referred to. It was established that without guilt there is no crime and without crime, criminal liability cannot be applied. It was also held that the motive answers the question of why the person commits a crime. In contrast, it has been established that the purpose answers the question of what the person is pursuing by committing a crime. Finally, a series of recommendations were formulated, able to improve the normative framework in the matter.

Key-words: purpose, reason, guilt, manipulation, event, fixed bets, material interest.

lui (CEDO), care impune, pentru a putea aplica o pedeapsă, existența unei legături de natură intelectuală. Existența unei legături de natură intelectuală permite identificarea elementului subiectiv al răspunderii în comportamentul făptuitorului infracțiunii [21, § 242].

Totuși, CtEDO a precizat că această cerință nu împiedică existența anumitor forme de răspundere obiectivă, care decurge din prezumții de răspundere, cu condiția ca acestea să respecte CEDO. În acest sens, CtEDO a reamintit jurisprudența sa întemeiată pe art. 6 § 2 CEDO (care garantează prezumpția de nevinovăție). Conform acestuia, „statele contractante sunt libere, în principiu, să pedepsească penal o faptă săvârșită în afara exercitării normale a unui drept protejat de CEDO (...) și, prin urmare, să definească elementele constitutive ale unei astfel de infracțiuni. În special, acestea pot, în anumite condiții, să pedepsească o faptă materială sau obiectivă considerată ca atare, indiferent dacă este rezultatul unei intenții infracționale sau al unei neglijențe; exemple de astfel de infracțiuni pot fi găsite în legislațiile statelor contractante (se are în ve-

dere statele membre ale Consiliului Europei – *n.a.*). Prezumții de fapt sau de drept operează în orice sistem juridic; CEDO nu se opune, în principiu, unor astfel de prezumții, dar, în materie penală, obligă statele contractante să nu depășească un anumit prag în această privință (...). Acest prag este depășit atunci când o prezumție are ca efect privarea unei persoane de orice posibilitate de a se disculpa în raport cu faptele de care este acuzată, privând-o astfel de beneficiul art. 6 § 2 CEDO” [21, § 243].

Având în vedere aspectul pe care îl au în comun art. 7 și art. 6 § 2 CEDO, în cadrul domeniilor lor respective, și anume protejarea dreptului oricărei persoane de a nu fi pedepsită fără să fi fost stabilită, în modul corespunzător, răspunderea sa personală, inclusiv existența unei legături de natură intelectuală cu infracțiunea în cauză, CtEDO apreciază că jurisprudența descrisă anterior se aplică, *mutatis mutandis*, în baza art. 7 CEDO.

Așadar, în opinia CtEDO, principiul *nulla poena sine lege* nu se opune aplicării răspunderii penale subiective (*i.e.* care implică constatarea vinovăției) sau, după caz, în anumite condiții, a răspunderii penale obiective (*i.e.* care nu implică constatarea vinovăției, ci doar a faptei).

Școala clasică de drept penal a ridicat fundamentarea răspunderii penale pe vinovăția făptuitorului la rang de principiu [20, p. 87]. S-a arătat că „fără vinovăție nu există infracțiune și fără infracțiune nu există răspundere penală” [16, p. 412].

Această concepție stă la baza legii penale a Republicii Moldova. Astfel, conform art. 6 alin. (1) CP RM, „persoana este supusă răspunderii penale și pedepsei penale *numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție*”. Nu fac excepție de la această regulă infracțiunile de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate. Astfel, pentru aplicarea răspunderii penale în baza art. 242¹ și 242² CP RM trebuie de stabilit dacă subiectul infracțiunii a acționat cu vinovăție sau nu la momentul comiterii faptei prejudiciabile.

În literatura de specialitate se susține că „vinovăția este atitudinea psihică a persoanei care, săvârșind cu voință neconstrânsă o faptă prevăzută de legea penală, a avut în momentul executării reprezentarea faptei și a urmărilor socialmente periculoase ale acesteia sau, deși nu a avut reprezentarea faptei și a urmărilor, a avut posibilitatea reală a acestei reprezentări. Factorul intelectual este preponderent față de factorul volitiv, conștiința răsfrângându-se, prin intermediul voinței, asupra faptei și asupra urmărilor ei. Reprezentarea efectivă sau, cel puțin, existența posibilității acestei reprezentări a urmărilor faptei este elementul determinant pentru existența vinovăției și a formelor sale” [13, p. 167].

Totodată, „vinovăția nu se reduce (...) la o simplă reprezentare sau posibilitate a reprezentării faptei și urmărilor. Ea reflectă atitudinea subiectului [in-

fracțiunii] față de valorile sociale pe care le încalcă, conștiința clară sau mai puțin clară a necesității respectării acestor valori” [13, p. 167]. Din acest considerent, „cunoașterea voinței este necesară nu numai pentru stabilirea existenței infracțiunii, dar și pentru cunoașterea personalității infractorului și a necesității reinsertiei sociale” [13, p. 167].

Fiind de acord cu această opinie, precizăm că formele vinovăției penale sunt: (i) intenția și (ii) imprudența. În acest sens, art. 6 alin. (2) CP RM prevede că „răspunderii penale și pedepsei penale este supusă numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea penală”.

Această prevedere își găsește dezvoltarea în art. 17 CP RM (infracțiunea săvârșită cu intenție) și, respectiv, în art. 18 CP RM (infracțiunea săvârșită din imprudență).

Din art. 17 CP RM reiese că intenția infracționară poate fi directă (în ipoteza în care persoana care a comis infracțiunea își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile și a dorit survenirea acestora) sau indirectă (în cazul în care persoana care a comis infracțiunea își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile și a admis, în mod conștient, survenirea acestor urmări).

Din această perspectivă, infracțiunile de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate pot fi comise doar cu intenție directă.

În sensul infracțiunii prevăzută la art. 242¹ CP RM, persoana conștientizează și dorește să încurajeze, să influențeze sau să instruiască un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat asupra evenimentului respectiv. În egală măsură, în contextul infracțiunii prevăzută la art. 242² CP RM, făptuitorul conștientizează și dorește să parieze pe un eveniment sportiv/de pariat sau să informeze alte persoane despre existența unei înțelegeri în privința trucării aceluia eveniment.

În fundamentarea acestei opinii, reiterăm că infracțiunile în discuție sunt formale. Ele se consideră consumate din momentul comiterii faptei prejudiciabile. S-a demonstrat că vinovăția în cazul infracțiunilor formale se poate manifesta doar sub forma intenției directe [32, p. 158]. Astfel, „[l]a comiterea infracțiunilor, în cazul cărora legiuitorul le fixează momentul de consumare în momentul comiterii acțiunii sau inacțiunii, intenția indirectă nu este posibilă” [33, p. 313]. Făptuitorul nu poate să admită, în mod conștient, survenirea unor urmări prejudiciabile (pentru a putea constata intenția indirectă), de vreme ce ele nu sunt descrise în norma de incriminare. Intenția indirectă este posibilă în contextul infracțiunilor materiale [4, p. 206]. Cu

privire la infracțiunile formale, prezintă relevanță următoarea opinie exprimată în literatura juridică: „Cum poate făptuitorul să admită conștient că săvârșește o acțiune (inacțiune) prejudiciabilă? Odată ce el o săvârșește, rezultă în mod inevitabil că o și dorește. O altă concluzie ar intra în contradicție cu regulile logicii” [11, p. 218].

Un alt argument care consolidează opinia că infracțiunile de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate pot fi comise doar cu intenție directă derivă din conținutul textului incriminator prevăzut la art. 242¹ și 242² CP RM. În cazul infracțiunii de manipulare a unui eveniment, art. 242¹ CP RM stabilește expres scopul infracțional spre a cărui realizare tinde făptuitorul. În cazul infracțiunii de pariuri aranjate, deducem din art. 242² CP RM existența unui scop special în contextul celei de-a doua modalități normative de comitere a faptei prejudiciabile – informarea altor persoane despre existența unei înțelegeri în privința trucării aceluia eveniment.

În doctrină s-a arătat că „nici infracțiunile săvârșite cu intenție indirectă, nici infracțiunile imprudente nu pot include în componența lor un scop special” [15, p. 74]. Dimpotrivă, existența scopului special condiționează manifestarea de către făptuitor doar a intenției directe de a comite infracțiunile în discuție. Și Curtea Constituțională a Republicii Moldova s-a pronunțat în același sens în raport cu infracțiunea de trafic de influență [6]. Vom analiza *infra* particularitățile scopului infracțiunilor de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate.

Deocamdată, vom nota că prin „**motiv al infracțiunii**” se are în vedere „impulsul intern al actului de conduită” [13, p. 178]. O faptă umană voluntară este de neconceput în lipsa unui motiv [10, p. 78]. Motivul apare ca un element psihic care contribuie la luarea deciziei de a acționa într-un anumit fel și la impulsivitatea voinței de a realiza decizia adoptată [13, p. 178]. Prezența motivului în comiterea oricărei infracțiuni este un indiciu al normalității psihice a persoanei [13, p. 178]. Motivul presupune existența unei explicații pentru care s-a dorit comiterea faptei [13, p. 178]. Altfel spus, motivul răspunde la întrebarea: „De ce persoana comite o acțiune (inacțiune)?” [2, p. 94].

De regulă, motivul infracțiunii de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate se exprimă în interesul material [18, p. 217], fapt reținut și în practica judiciară [8, 17]. Totodată, în cazul infracțiunii de manipulare a unui eveniment, motivul infracțiunii se poate concretiza în dorința de a obține unele avantaje nepatrimoniale [18, p. 217]. Alte motive care impulsionează făptuitorul să manipuleze un eveniment sportiv sau de altă natură și, respectiv, să parieze pe acesta sau să informeze alte persoane despre existența unei înțelegeri privind trucarea unui eveniment ar putea fi: interesul

„sportiv”, interesul profesional, curiozitatea, motive nihiliste, dorința de a participa la meciuri aranjate, dorința de a se impune în fața adversarilor, dorința de a se îmbogăți „peste noapte”, dorința de a „păta” imaginea unor participanți la un eveniment sportiv sau de pariat, dorința persoanei de a testa sistemul UEFA (sau alte sisteme) de detectare a fraudelor legate de pariuri (*Betting Fraud Detection System*) și a vigilenței persoanelor care administrează acest sistem (*i.e.* compania „Sportradar”), dorința de a „ruina” anumite case de pariuri etc.

Oricare ar fi motivul, acesta trebuie stabilit de către persoanele dotate cu competența aplicării legii penale. Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală, în partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să se indice, între altele, motivele infracțiunii. Astfel, stabilirea motivului infracțiunilor de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate are relevanță în contextul înlăturării justiției.

În continuare, ne vom concentra atenția spre analiza scopului infracțiunilor de manipulare a unui eveniment și de pariuri aranjate. Prin scopul infracțiunii se înțelege „finalitatea urmărită (de către făptuitor – *n.a.*) prin comiterea infracțiunii” [14, p. 599], „obiectivul propus și reprezentat de făptuitor ca rezultat al acțiunii sau inacțiunii sale” [1, p. 195]. Scopul infracțiunii răspunde la întrebarea: „Pentru ce persoana comite o acțiune (inacțiune)?” [2, p. 94].

Cu privire la **scopul infracțiunii prevăzută la art. 242¹ CP RM**, din textul acestui articol distingem:

(i) *scopul imediat* al făptuitorului, care presupune ca participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat asupra evenimentului respectiv;

(ii) *scopul mediat*, care rezidă în năzuința făptuitorului de a obține bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană [18, p. 217].

Cât privește scopul imediat al infracțiunii de manipulare a unui eveniment, făptuitorul încurajează, influențează sau instruește un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat să întreprindă nu oarecare acțiuni, ci acele acțiuni care ar produce un efect viciat asupra unui eveniment sportiv sau asupra unui eveniment de pariat [18, p. 217]. Pentru a se asigura coerența normativă, cuvântul „viciat” din art. 242¹ CP RM trebuie înlocuit cu termenul „manipulat”.

Într-o accepție, acțiunile participantului la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat ar produce un efect viciat asupra evenimentului în discuție numai în acele cazuri în care ar denatura rezultatul final al acestui eveniment [22, p. 214].

Dimpotrivă, există voci care afirmă că „meciul aranjat” presupune denaturarea în mod deliberat

a rezultatului unei competiții sportive sau al oricărui alt element al acesteia [31, p. 160]. În același sens, s-a arătat că „acțiunile participantului la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat ar produce un efect viciat asupra respectivului eveniment în oricare din următoarele două ipoteze: 1) ar fi deviat cursul firesc al întregului eveniment sportiv sau de pariat, al unei anumite părți a respectivului eveniment sau chiar al unor elemente separate ale evenimentului sportiv sau de pariat; 2) ar fi denaturat rezultatul final al respectivului eveniment” [18, p. 217].

Sușținem această din urmă opinie. Ea corespunde voinței legislatorului. Pentru a ne convinge, redăm un fragment din Nota informativă la unul dintre cele două proiecte de lege care stau la baza adoptării art. 242¹ CP RM: „Infrafracțiunea de manipulare a unui eveniment nu se limitează doar la rezultatul final al unui eveniment, ci se referă la producerea unui efect viciat, având în vedere atât elementele separate ale evenimentului, cât și rezultatul final” [18, p. 218]. Această interpretare se impune în virtutea art. 71 alin. (4) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, care stabilește că „[...]a interpretarea actului normativ se ține cont de nota informativă care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ”.

De altfel, UE și Consiliul Europei promovează aceeași concepție. De exemplu, Parlamentul European, în Rezoluția din 2 februarie 2012 privind dimensiunea europeană a sportului, a îndemnat statele membre ale UE să ia toate măsurile necesare pentru a preveni și a pedepsi activitățile ilicite care afectează integritatea sportului și să incrimineze aceste activități, în special, atunci când sunt legate de pariuri, înțelegând prin aceasta că ele implică manipularea cu bună știință și în mod fraudulos a rezultatelor unei competiții sportive sau ale unei etape a acesteia cu scopul de a dobândi avantaje care nu se bazează exclusiv pe practicile sportive obișnuite sau pe incertitudinea asociată acestora [24].

Și mai explicit: în Rezoluția Parlamentului European din 14 martie 2013 referitoare la aranjarea meciurilor și corupția în sport se subliniază că jocul trucat (*spot-fixing*) reprezintă o activitate ilegală în sport care constă din aranjarea anticipată a unei anumite părți a jocului, însă nu neapărat a rezultatului final [25].

În fine, conform art. 3 alin. (4) din Convenția Consiliului Europei privind manipularea în competițiile sportive, „manipularea competițiilor sportive” semnifică o înțelegere intenționată, acțiune sau omisiune care vizează o modificare necorespunzătoare a rezultatului sau parcursului compe-

tiției sportive pentru a îndepărta în totalitate sau parțial imprezibilitatea competiției sportive, cu scopul de a obține un avantaj necuvenit pentru sine sau pentru alte persoane.

Totuși, pentru a exclude interpretările divergente și pentru a asigura previzibilitatea normei penale, ar fi oportun să se prevadă expres în art. 242¹ CP RM că este vorba despre vicierea parcursului sau rezultatului evenimentului.

Totodată, participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat ar putea vicia evenimentul în discuție nu doar printr-o conduită comisivă, ci și printr-o conduită omisivă. Din acest motiv, propunem completarea dispoziției art. 242¹ CP RM, după cuvântul „acțiuni”, cu sintagma „sau inacțiuni”.

Referitor la scopul mediat al infracțiunii de manipulare a unui eveniment, reținem că acesta trebuie să îndeplinească următoarele trei condiții: 1) să presupună dorința făptuitorului de a obține bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă; 2) bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele sub orice formă – pe care urmărește să le obțină făptuitorul – să nu i se cuvină; 3) făptuitorul să urmărească să obțină respectivele bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, fie pentru sine, fie pentru o altă persoană [18, p. 218].

Noțiunea de „bun” este redată la art. 455 din Codul civil. Potrivit acestui articol, sunt bunuri toate lucrurile susceptibile aproprierii individuale sau colective și drepturile patrimoniale. În Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 113 din 24 octombrie 2019 se menționează: „Categoría de lucruri include obiectele corporale în raport cu care pot exista drepturi și obligații civile. Categoría de drepturi patrimoniale include orice altă valoare patrimonială nematerială (incorporală), inclusiv titlurile de valoare, obiectele de proprietate intelectuală, bunurile digitale, creanțele, cotele părți în capitalul social al persoanelor juridice. Noțiunea de „bun” în înțelesul CEDO a fost extinsă și asupra drepturilor ce decurg din exercitarea unei profesii, asupra intereselor economice, speranțelor legitime și indemnizațiilor” [5].

J.C. Smith afirmă că noțiunile din dreptul civil nu ar trebui invocate la interpretarea unor norme penale decât dacă contextul impune acest lucru sau dacă scopul normei penale poate fi cel mai bine atins prin aceasta [29, p. 224]. Nu există vreo problemă dacă noțiunea de „bun” din art. 455 din Codul civil va fi avută în vedere la interpretarea art. 242¹ CP RM. În subsecvent, se poate recurge și la dispozițiile art. 2 lit. d) din Convenția ONU împotriva corupției, care prevăd că prin „bunuri” se înțelege orice tip de bun, corporal sau incorporeal, mobil sau imobil, tangibil sau intangibil, precum și actele juridice ori documentele atestând proprietatea acestor bunuri sau drepturile referitoare la acestea.

Totodată, considerăm că nu contează la calificare dacă bunul face parte din categoria de bunuri care se află în circuitul civil general sau este supus unui regim special de circulație. Astfel, nu este exclus ca, în sensul infracțiunii de manipulare a unui eveniment, prin „bunuri” să se aibă în vedere: droguri, precursori, etnobotanice, arme ori muniții etc. În același sens s-a pronunțat și CSJ în raport cu infracțiunile de corupție [12]. În cele din urmă, pentru a avea calitatea de bun, este obligatoriu ca entitatea ce presupune remunerația ilicită să aibă o valoare economică [12].

În sensul art. 242¹ CP RM, serviciile reprezintă activitățile, altele decât cele din care rezultă produse, desfășurate în scopul satisfacerii unor necesități ale făptuitorului [18, p. 219]. La categoria serviciilor se referă: serviciile de transport, de turism, de asigurări, de comunicație, de instruire, serviciile juridice, de asistență medicală, de publicitate etc. [12]. Nu este exclus ca serviciile să aibă o natură sexuală [12] (raport sexual, act sexual, inclusiv satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse). De altfel, în cazul *Ding Si Yang v. Public Prosecutor*, Curtea Supremă de Justiție din Singapore a constatat că făptuitorul a beneficiat de servicii sexuale ca rezultat al manipulării unor meciuri de fotbal [23].

De asemenea, în sensul art. 242¹ CP RM, prin „privilegii” se are în vedere, după caz: 1) scutirea de obligații (către stat); 2) oferirea de drepturi sau distincții sociale care se acordă în situații speciale [18, p. 219]. Exact aceeași interpretare a fost dată și de CSJ în contextul infracțiunilor de corupție [12].

În sensul aceluiași articol, s-a explicat [18, p. 219] că prin „avantaje” trebuie înțelese favorurile, scutirile de obligații sau alte foloase care ameliorează nemeritat situația în raport cu aceea pe care făptuitorul o avusese înainte de comiterea infracțiunii de manipulare a unui eveniment. Avantajele sunt, în general, de natură economică sau financiară, însă pot avea și un caracter nepatrimonial. Avantajele pot consta în: premii; accesarea echipei pe care o reprezintă făptuitorul în etapa (faza) următoare a competiției; obținerea de către echipa pe care o reprezintă făptuitorul a dreptului de a evolua într-o competiție internațională etc. Cu alte cuvinte, avantajele ar putea viza atingerea unor obiective sportive. De exemplu, în cazul *Periasamy și Keong*, Curtea de Apel Chișinău a constatat că făptuitorii ar fi promis portarului echipei naționale de fotbal de juniori a Republicii Moldova că, dacă acesta va urma instrucțiunile și va pierde meciul, atunci ei îi vor organiza transferul la o echipă din vestul Europei [7].

Dar atingerea unor obiective sportive ar putea fi însoțită și de obținerea unor bunuri/premii. În acest sens, în dosarul „Valiza”, cu privire la interesul inculpatului B.G. de a stimula financiar o echipă de fotbal care nu mai avea nici o confruntare directă cu echipa

„S.B.” în ediția de campionat, Înalta Curte de Justiție și Casație a României a constatat următoarele: înainte de ultima etapă a campionatului *Național de Fotbal – Liga I*, echipele de fotbal „C.F.R.C.” și „S.B.” se aflau pe primele două locuri ale clasamentului, la o diferență de numai un punct una de cealaltă. În aceste condiții, în eventualitatea unui rezultat de egalitate sau înfrângere înregistrat de echipa „C.F.R.C.”, echipa „S.B.” era propulsată definitiv pe primul loc al clasamentului. Miza acestui meci de fotbal implica interese duble, respectiv, cele de ordin sportiv, ce țin de palmaresul fiecărui club de fotbal, echipa campioană națională a României având acces direct în cea mai prestigioasă competiție europeană intercluburi, și anume în *Liga Campionilor Europeni*, aflată sub egida UEFA, precum și avantaje financiare, reprezentând drepturi acordate de UEFA pentru fiecare echipă calificată în grupele *Ligii Campionilor Europeni* (în sumă de 5,5 milioane de euro pentru fiecare echipă calificată în grupele „Champions League”). În ultimele patru etape ale *Ligii I*, sezonul 2007-2008, cele două echipe de fotbal „S.B.” și „C.F.R.C.” au ocupat, succesiv, prima poziție a clasamentului, însă după meciul din 4 mai 2008, jucat în etapa a 33-a, poziția în clasament a echipei „S.B.” s-a schimbat, aceasta trecând pe locul secund, ca urmare a înfrângerii în meciul cu echipa „D.B.”. Așadar, s-a constatat că clubul „S.B.” avea 72 de puncte, iar „C.F.R.C.” – 73 de puncte (aflat pe prima poziție), singura șansă de câștigare a campionatului de către „S.B.” era ca, în ultima etapă, echipa „U.C.” să facă un meci egal sau să câștige în fața echipei „C.F.R.C.” [9].

După această clarificare, este de remarcat că bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele sub orice formă – pe care urmărește să le obțină făptuitorul – trebuie să nu i se cuvină. Sub acest aspect, în unele acte cu vocație internațională se folosește, deși într-un alt context (*i.e.* în contextul infracțiunilor de corupție), sintagma „avantaj necuvenit” (*i.e.* art. 7 și 8 din Convenția penală a Consiliului Europei cu privire la corupție; art. 2 din Convenția civilă a Consiliului Europei cu privire la corupție) sau sintagma „folos necuvenit” (*i.e.* art. 21 din Convenția ONU împotriva corupției; art. 2-4 din Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția).

În Raportul explicativ asupra Convenției penale a Consiliului Europei cu privire la corupție se arată: „[a]vantajele nedatorate au, de regulă, o natură economică. Totuși, ele pot avea și o natură nepatrimonială. Important este ca infractorul (sau oricare altă persoană, de exemplu, o rudă a acestuia) să fie plasat într-o poziție mai bună decât cea dinaintea comiterii infracțiunii, precum și să nu aibă dreptul de a i se presta respectivul avantaj [...]. În sensul Convenției, cuvântul „nedatorate” ar trebui interpretat ca ceva pe care destinatarul nu are dreptul în mod legal să-l accepte ori să-l primească. Pentru autorii Convenției, scopul folosirii adjectivului „ne-

datorate” este de a excepta avantajele permise de lege sau de normele administrative” [26].

În același sens, în pct. 25 din Raportul explicativ asupra Protocolului adițional la Convenția penală privind corupția se relevă: „[c]eea ce constituie folos necuvenit va avea importanță crucială în transpunerea Protocolului în legislația națională. „Necuvenit”, în sensul Protocolului, precum și al Convenției, ar trebui interpretat ca ceva pe care destinatarul nu are dreptul în mod legal să-l primească. În opinia autorilor Protocolului, adjectivul „necuvenit” nu se referă la avantaje permise de lege sau de regulile administrative” [27].

În special, în pct. 55 din Raportul explicativ la Convenția Consiliului Europei privind manipularea în competițiile sportive se notează că avantajul este necuvenit pentru că rezultă dintr-un aranjament, o acțiune sau o inacțiune necorespunzătoare [28]. *Bref*, dintr-o faptă ilicită.

Rezultă că sintagma „care nu i se cuvin” din art. 242¹ CP RM presupune că bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele sub orice formă – pe care făptuitorul preconizează să le obțină – nu au un suport normativ, adică „nu-i sunt legal datorate” [18, p. 219]. Altfel spus, la momentul comiterii infracțiunii, nu există niciun temei legal ca făptuitorul să fie îndreptățit să obțină respectivele bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă [18, p. 219]. Această interpretare este conformă cu voința legislatorului. Ne putem convinge de aceasta din Nota informativă la unul dintre cele două proiecte de lege care stau la baza adoptării art. 242¹ CP RM: „[f]apta prevăzută la art. 242¹ CP RM este săvârșită cu un anumit scop, și anume obținerea unui avantaj sub orice formă, care nu i se cuvine persoanei ce comite această faptă, obținut pentru aceasta sau pentru o altă persoană. Este accentuată anume obținerea unui avantaj ce nu i se cuvine persoanei care comite fapta prevăzută la art. 242¹ CP RM, deoarece, spre exemplu, în cadrul unei competiții sportive antrenorului unei echipe îi pot fi promise anumite premii dacă echipa va obține un anumit rezultat (scor). În acest din urmă caz, fapta antrenorului care a influențat, instruit sau încurajat jucătorii din echipă nu va putea fi calificată ca manipulare a evenimentului sportiv respectiv. Însă, atunci când influența se exercită pentru a obține un anumit rezultat, care ar aduce un beneficiu persoanei care exercită influența sau altor persoane în rezultatul parierii anume pe acest scor, fapta acesteia va putea fi calificată ca manipulare a evenimentului” [18, p. 219].

După V. Stati, sintagma „remunerația necuvenită” ar trebui să substituie, între altele, textul „bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, care nu i se cuvin” din art. 242¹ CP RM. Totodată, autorul citat a propus completarea Capitolului XIII din Partea generală a Codului penal cu art.

134¹⁴ „Remunerația necuvenită” cu următoarea dispoziție: „Prin remunerație necuvenită se înțeleg bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele sub orice formă, care nu i se cuvin destinatarului în temeiul unor prevederi normative” [19]. Susținem această recomandare. Ea va da eficiență regulii prevăzută la art. 54 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative. Acest articol stabilește că limbajul normativ trebuie să fie simplu, clar și concis. De asemenea, se va asigura coerența normativă.

Cu privire la **scopul infracțiunii prevăzută la art. 242² CP RM**, în cazul primei modalități normative a faptei prejudiciabile – pariarea pe un eveniment sportiv sau pe un alt eveniment de pariat trucat – am putea admite că făptuitorul urmărește scopul de cupiditate. Scopul de cupiditate reprezintă anticiparea în conștiința făptuitorului a stăpânirii sale definitive asupra bunurilor luate, când el va avea posibilitatea de a poseda, a folosi și a dispune de aceste bunuri ca și cum ele ar fi ale lui proprii [2, p. 61].

Din această perspectivă, punând o miză pe un eveniment sportiv sau de altă natură trucat, făptuitorul urmărește să obțină bunuri în detrimentul organizatorului pariului și altor pariari.

Mai mult, în raport cu pretinsul „câștig” obținut din pariu, făptuitorul se comportă ca un „veritabil proprietar”, manifestând *animus sibi habendi*.

În cazul celei de-a doua modalități normative a faptei prejudiciabile – informarea altor persoane despre existența unei înțelegeri privind trucarea unui eveniment sportiv sau a unui alt eveniment de pariat, s-a dedus că scopul infracțiunii este unul special, *i.e.*: scopul de a determina persoanele care au fost informate cu privire la existența unei înțelegeri în privința trucării evenimentului de pariat să participe la pariul respectiv [18, p. 219].

În această ipoteză, pentru desemnarea scopului infracțiunii, legislatorul a utilizat sintagma „în intenția”. Această sintagmă este nepotrivită și generează confuzii. Scopul infracțiunii reprezintă „anticiparea în conștiința persoanei a rezultatului, spre a cărui realizare sunt îndreptate acțiunile sale, arătând ce anume tinde persoana să atingă prin conduita sa” [2, p. 61]. În schimb, intenția este definită ca acea „atitudine psihică a unei persoane care, prevăzând consecințele (urmările, rezultatul) certe sau posibile/probabile consecutive adoptării unei anumite conduite, în anumite împrejurări determinate, trece la săvârșirea respectivei fapte (adoaptă comportamentul în cauză), urmărind sau (după caz) cel puțin acceptând, astfel, producerea urmării respective/posibilitatea producerii urmării respective” [14, p. 577]. Intenția și scopul infracțiunii sunt noțiuni juridice diferite, ele nu trebuie confundate. Așadar, pledăm pentru înlocuirea expresiei „în intenția” din conținutul art. 242² CP RM cu formula „cu scopul”.

În fine, pentru aplicarea răspunderii în baza art. 242¹ și art. 242² CP RM, nu este obligatoriu ca scopul infracțiunii să-și găsească realizarea. Scopul infracțiunii trebuie să fie prezent în conștiința făptuitorului la momentul comiterii faptei [18, p. 220-221]. În consecință, problema realizării scopului infracțiunii trebuie luată în considerare la individualizarea pedepsei.

Referințe bibliografice:

- Bulai C., Bulai N.N. *Manual de drept penal. Partea generală*. București: Universul Juridic, 2007. 678 p.
- Brînza S. Rolul scopului în procesul de stabilire a gradului prejudiciabil al faptei. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Științe Sociale”, 2007, nr. 3, p. 94-98.*
- Brînza S. Noțiunea și semnele sustragerii: aspecte teoretice și practice. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”, 2014, nr. 8(78), p. 46-63.*
- Botnaru S. ș.a. *Drept penal. Partea generală*, vol. I, ediția a II-a. Chișinău: Cartier, 2005. 624 p.
- Decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 113 din 24 octombrie 2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 175g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal (noțiunile de „bunuri” și „avantaje” în contextul infracțiunii de trafic de influență). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr. 388-392.
- Decizia Curții Constituționale nr. 117 din 15 noiembrie 2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 165g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a textului „indicat la alin. (1)” conținut în articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal (traficul de influență). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr. 7-13.
- Decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015. Dosarul nr. 1a-1537/15. <https://bit.ly/2xbfhbN> (vizitat 06.09.2022).
- Decizia Curții de Apel Chișinău din 4 iunie 2019. Dosarul nr. 1r-121/19. <https://bit.ly/2Xq4TaW> (vizitat 06.09.2022).
- Decizia nr. 156/2013 a Înaltei Curții de Casație și Justiție a României din 4 iunie 2013. <https://bit.ly/2W2nERm> (vizitat 06.09.2022).
- Georgian D. *Vinovăția penală: concept și caracterizare*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2016. 175 p.
- Hadîrcă I. *Răspunderea pentru infracțiunile săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a anozelurilor și precursorilor acestora*. Chișinău: CEP USM, 2008. 281 p.
- Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 11 din 22 decembrie 2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție. <https://bit.ly/3e1yY68> (vizitat 06.09.2022).
- Lefterache L.V. *Drept penal. Partea generală. Curs universitar*. București: Hamangiu, 2016. 544 p.
- Mărculescu-Michinici M.-I., Dunea M. *Drept penal. Partea generală*. București: Hamangiu, 2017. 968 p.
- Mureșan M. *Aspecte teoretico-normative și practice ale motivului și scopului infracțiunii*. Teză de doctor în drept, Chișinău, 2009. 202 p.
- Pașca V., Mancaș V. *Drept penal. Partea generală*. Timișoara: Universitas Timisiensis, 2002. 470 p.
- Sentiința Judecătoriai Chișinău (sediul Buiucani) din 10 decembrie 2018. Dosarul nr. 1-163/18. <https://bit.ly/3aYeRnQ> (vizitat 06.09.2022).
- Stati V. *Infracțiuni economice: Note de curs*, ediția a III-a, revăzută și actualizată. Chișinău: CEP USM, 2019. 600 p.
- Stati V. *Soluții de uniformizare a terminologiei art. 256 din Codul penal și a unor norme conexe*. <https://bit.ly/2X5TqNj> (vizitat 06.09.2022).
- Stanilă L.-M. Răspunderea penală obiectivă și formele sale în dreptul penal român. În: *Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria „Drept”, 2011, nr. 1, p. 87-96.*
- Case of *G.I.E.M. S.r.l. and Others v. Italy* [GC], nos. 1828/06 and 2 others, 28 June 2018, ECHR. <https://bit.ly/2uomrrD> (vizitat 06.09.2022).
- Carpenter K. Global Match-Fixing and the United States' Role in Upholding Sporting Integrity. In: *Berkeley Journal of Entertainment and Sports Law*, 2013, vol. 2, iss. 1, p. 214-229.
- Ding Si Yang v. Public Prosecutor [2015] SGHC 34. Criminal Motion No. 58 of 2014. High Court. <https://bit.ly/3d57oo4> (vizitat 06.09.2022).
- European Parliament resolution of 2 February 2012 on the European dimension in sport (2011/2087(INI)). <https://bit.ly/3Qjigl3> (vizitat 06.09.2022).
- European Parliament resolution of 14 March 2013 on match-fixing and corruption in sport (2013/2567(RSP)). <https://bit.ly/3D4uBXA> (vizitat 06.09.2022).
- Explanatory Report to the Criminal Law Convention on Corruption. Strasbourg, 27.I.1999. <https://bit.ly/2B80vo4> (vizitat 06.09.2022).
- Explanatory Report to the Additional Protocol to the Criminal Law Convention on Corruption. Strasbourg, 15.V.2003. <https://bit.ly/30lu8aj> (vizitat 06.09.2022).
- Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions. <https://bit.ly/3cXDBNi> (vizitat 06.09.2022).
- Smith J.C. *Civil Law Concepts in the Criminal Law*. In: *Cambridge Law Journal*, 1972, vol. 31(1), p. 197-224.
- Spain E. *The Role of Emotions in Criminal Law Defences. Duress, Necessity and Lesser Evils*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 328 p.
- Vidal L., Cornu P., Donzel J., et al. *Fighting Against the Manipulation of Sports Competitions: Report: Part 1. Context and Forms of the Manipulation of sports Competitions*. Paris: University Paris 1 Panthéon-Sorbonne and the International Centre for Sport Security, 2014. 221 p.
- Ермакова Л.Д. и др. *Уголовное право Российской Федерации: Общая часть* / Под ред. А.И. Рапога. Москва: Юрист, 2001. 509 с.
- Курс уголовного права. Часть общая. Том 1*. Под ред. Н.Ф. Кузнецовой и И.М. Тяжковой. Москва: Зерцало, 1999. 592 с.